

Ladislav Klíma

JUVENILIE

O S U D

Fantasie.

Kráčel jsem podivnou motanicí chodeb.

Po stěnách visely po různu biz-
zartní, blikající lampy; vůkol tma,
matnými paprsky lamp spoře přerývaná.

Hrobovým tichem duněly příšerně mé
kroky; zvuk jejich po několikanásob-
ném, úsečném echu opodál zanikel.

Cosí mne neodolatelně neznámými
těmi místy táhlo ku předu.

Děsil jsem se hrozně prázdnoty a
tichosti těchto katakomb; podivně
bylo mi v těžkém, jakoby tlícím tichu,
jež, jako příkrov hrobový, mi léhalo
na prsa i na mysl.

Jakobych zapadl do sítí mocného,
tajemného kouzla; pojednou ocitl jsem
se na konci tmavého korridoru. Dál
jsem nemohl. Kolem tmavo, ticho - - -

Hmataje po slepé, konečné stěně,
namakal jsem kliku. Stísnil mne
strach; zdálo se mi nemožno, že se
odhodlám k rozhodnému, osudnému
stisknutí. Ale neznámá síla, jež mě
pučila až sem, učinila to za mne.
Klika povolila; dveře se pootevřely.
- Předě mnou rozprostíral se ohromný
sál. Jakoby velikolepá, krápníková
sluj. Stěny jedna drůza fantastic-
kých krystalů, jedno nádherné spekt-
rum.

Ty skupiny obrovitých opálů,
stkvějících se jak západ po zmizení
slunce; tam modré sloupy berylové,
tam fialový almandin a růžový spinel;
tam velké kusy iridia, tam oheň
zlata; tam rubín a safír, tam křišťál
s amethystem, tam lastury.

Mezi tím vším jako kapky rosy na
květnaté lounce třpytily se démanty.
Podlaha z lapis lazuli; strop nevi-
ditelný - - - Protějšší stěny tratily
se v čiré tmě. Prostřed sálu visela
na stříbrném řetězu, jehož konce

dohlédnouti možno nebylo, křišťálová
lampa. Slabě osvětlovala střed sálu.

- Pod lampou stál stolek - - - -

Vedle stolku seděl muž a psal - - - -

Neznámá moc táhla mě blíže - Při-
stoupil jsem. Mechanicky jezdila ruka
tajemného muže po papíře; nahlédl
jsem v něj. Ničemu jsem nerozuměl.
Samé tajemné značky, jichž nelze
vypodobniti. Nikdy před tím jsem
jich neviděl. Jsou absurdní, rozumu
lidskému nepředstavitelné a přece
jsou. Pohlédl jsem v tvář muži. Byla
nehybná, oči zavřené, tahy přísné,
stuhlé. Nic se na muži nehýbalo, jen
ruka neslyšitelně sypala na papír
roje podivných známek. Cítil jsem
zřetelně, že muž ten je osud. Déšť
strašlivých jeho run dále řinul se
na papír. Ve víru citů chopil jsem
dýku a zaměřil ji na prsa mužova.
V duchu viděl jsem, jak štěstí nastá-
vá na světě. - Jak všecko života
schopné bez překážky - strašné sudby
- hrouží se v šumné katarakty štěstí.

Jak spravedlnost panuje zas na světě,
a jak pod jejím žezlem, co dobré
jest, na povrch, co zlé v podnoží
dobrému se dostává. Jak osud nezasahá
zlovolně život, by dlouholeté nádeje
a tužby bez příčiny zlostně zničil.
Jak člověk nádejně, spoléhaje na
vlastní síly, v budoucnost bude hle-
děti, duši svou za jediného pána a
boha považuje.

Jen klesne-li tento mrtvý, v nád-
herném hrobu pohřbený, ale přec
strašlivý muž, jen přestane-li to
děsné, neúprosné písmo rozhodovati
o žití bez rozmyšlení jen slepě,
marně, náhodou.

Tu zdálo se mi, že otvírají se oči
muže. Nebyly to oči, byly to bezedné
hlubiny, a v nich nic, nic!, ale
přece tek mnoho - smrt, smrt!

Otáčely se pozvolna na mne - - -
Zatím bez přetržení házela bílá ruka
zdar a zmar, ortel sarti a života na
bílý papír. Cítil jsem magnetickou
sílu hrozných těch znaků, mrazivá

hrůza zalomcovala mnou; údy dřevě-
něly, jak by mne ovanul dech smrti;
ruka s dýkou klesla bez vlády - -
- - A četl jsem v divoké muce v str-
nulých očích Osudu: "Osud nikdo nez-
mění, co jednou ustanoveno, stane se,
musí se státi!"

Pochopil jsem tato hrůzná slova
otroctví, z něhož není vyproštění;
neustanovil Osud, by sám zhynul pod
mou rukou, nezhyne tedy.

Tedy marno vše úsilí lidské; tedy
zůstane člověk věčnou hříčkou, tedy
Osud nezhyne a štěstí nebude.

Osud mne táhl až k sobě, osud
vytasil mou dýku a namířil na svá
prsa - odrezala se od jeho mrtvé
hrudi. Jak nađe mnou právě, tak bude
Osud věčně nad celým světem svým
terrorismem vládnouti; proti tomu
není nápravy, není léku, není vyho-
jení.

A stále upíraly se na mne straš-
livé hledy; zdály se mi býti polypem
storamenným, jenž všemi silnými cho-
boty v strašlivé láno své mne sta-

huje.

Hrůza má dokončila nejvyššího stupně, nevyslovitelného; chtěl jsem vzkřiknout, dech sevřel se mi v hrdle; chtěl jsem prchnout, tím víc blížil jsem se k Osudu.

Skutečnost opouštěla mne, v extatickém vzrušení mihaly se přede mnou vidiny i fantomy. Zdálo se mi, že umírám.

Cítil jsem v posledních momentech jasně úžasnou moc Osudu; to co největší a nejhroznější existuje - - - -

Studeným potem oblit protrhl jsem se ze sna. -

AVERROISMUS

Nehnutě leží bezetvárná hmota,
jež ve vesmíru žije bez života,
jež bez konce se přetvařuje, mění
ať v lehkém, prostorném étheru chvění,
ať, světy-li si s žitím zhaslým vletí
s náručí otevřenou do objetí,
jež přec je směs atomů beze žití,
jíž usouzeno v stálých změnách mřítí.

V tu massu mrtvou, chaosní, bez hnutí
cos náhle vchází, tajný pud, jenž nutí
ji k životu. O velké slavné jméno,
to největší je veškerenstva věno,
to největší je bůh; o jaké štěstí,
že pro vesmír - mrtvolu - stvořen jesti!
To síla, kterou veškerenstvo žije,
to velkolepá jesti mystérie,
jež v mrtvý vesmír ve všech částech
vchází,

jíž miliony sluncí svit svůj hází
ve prostor a s ním rozkvět, krásu,
zdary,

jíž v ruiny se kácívá svět starý,
jíž sám z nich zase ke životu vzlétá,
jíž tento v tvary nádherné se splétá,
v nichž věčná, plesná harmonie plane,
k níž - cíli svému - spěchá lidstvo
štvané.

A hmota, v které stajen kořen lidský,
když k žití pud v ní vzniká nejlíp
vždycky

to kouzlo vznešené, to mysterium žití
v těch hlubinách svých skrytých náhle
cítí

a při pramenech všeho, zdrojích,
vznicích,

v těch posvěcených stojí okamžicích
a chápe k životu úlohu svoji
a v stálém ruchu, vzrůstu ve vývoji
v ní kráčí dál, neb ve svém nitru
svírá

životní sílu boha všehomíra,
duši.....

Ta poutána ač tělem, pán je těla,

i v milionech individuí vždy celá
a jedna velká jest...

O člověče, zas z země vzchop se prachu
zas důvěřuj, nech o budoucnost strachu:
hleď v nitro své! Tvůj bůh je duše
tvoje.

Až skončí zemské strasti, nepokoje,
pak duše tvá se, odkud přišla, vrátí
a v životním se intelektu ztratí.

O věř, že všechno musí dobré býti,
že vše tu je - řád věčný vyplnití,
a s resignací svěř se zemské pouti;
až zde ti přáno bude zahynouti
a pro věky svůj zdroj se stopit jasný,
pak budeš šťastný!.....

Z E M Ě

O země! Ve prostoru říši děsné
jen malý prášek jsi, janž v pouti běsné
ku předu letí, kámen ozžený!
Snad bez účelu, cíle! Kolkol propast
bezdná,
a kosmu krajina ledová, hvězdná,
a v centru: kotouč slunce plamenný.

Tou poutí věčnou zoufalostí se vkrádá
v tu mysl lidskou, beznadějně skládá
se v dlaň chorá hlava člověka.

"Kam spějem, kde náš cíl?", se každý
táže,

"co platná lebky láva, síla paže,
když v cestě stojí sudba odvěká,

jak démon mrazný, s družkou svojí
smrtí,

jež všechny záměry a plány drtí

i bujných nadějí rozkvetlý květ?
Co řetězy své láme člověk darmo
a s resignací po osudu jarmo
přec konečně svůj uklánívá hřbet."

To člověk od věků již trpce cítí,
to v historii žití vlnobyť
jak upír vědy mu v hlavu usedá.
I když mu všechno pod rukou se daří,
zas v nekonečné, stuhlé nebes tváři
svůj neúprosný osud zablédá.

Tenkrát, když se člověk, ženě matko,
k tvým nádrům přitulí, za krátko,
na osud zapomene, na strasti.
Onť, že tvůj los i jeho stejný, vidí,
že tvoje osudy jsou osudy i lidí,
že ty jen máš s ním právě soustrasti.

A hlava jeho spítá k hrudi klesá,
zor šíří se a srdce zase plesá,
když pozří na ty věčné krásy tvé.
A v jeho duši jak lék blahý lije
se všechna tvoje něha, poesie
a šťastným zas se cítí v duši své.

Onť zřejmě cítí, že je souzen tobě,
že život jeden žijete a sobě,
že jeho osud tvým je osudem;
že spolu obou let se v bezdno řítí,
že žití jeho tvoje je i žití,
že hrob je jeho, kde zahyne zem.

O zemi! Symfonie velkolepá,
ty perlo hvězd, ty královno jích lepá,
tys zřídlo věčných, nehynoucích krás!
Tys roditelka velká, nekonečná,
co životů již nádra tvoje věčná
let miliony plodí zas a zas!

Zas v přírodě se vidím divukrásné,
zas rozchvěn slyším ptáků zpěvy
hlasné,
zas oko vpíjí se v tvůj květný šat;
zas chorál lesů splývá s jezer šumy,
jichž slzohlasné, modrojasné tlumy
v ně házeny jsou v ladný nesoulad

Zas strašný moře jek mi řičí ve sny,
zas vodopád řve, blesku zásvit děsný
zas letí chmurnou, dusnou oblohou,

zas v lávě, páře, popelu a kouři
jak tisíc saní dutá sopka bouří,
zas v poušti chrupá písek pod nohou.

Zas slzou oko na jitro se dívá,
když slunce vzejde, skřiven opět
zpívá

tu probuzení píseň dojemnou.

Zas hledí v poledne na nivy spící
a v luzné noci, jak luna se chvící
svou k zemi šeptá mluvou tajemnou.

O přírodo! O země! Krásná matko!
Jak na tvé něžné hrudi srdci sladko!
Tys vesmír náš! Tys jediný náš svět!
Ó přivíň každý na prsy se její
neb odtamtud vždy sílu ve naději
ssát bude znova každý sprahlý ret !

MANNOVÉ SVÉHO "OFFICIA"

Jak věčně komičtí, protivní oni,
již v malém kruhu svého povolání
jen před praecepty jeho hlavu sklání
a s pýchou o své povinnosti zvoní.

Svou šíji sebevědomě v jeho kloní
a rabská služba - cíl jich bez ustání;
ji "povinnost" zvou a se po ní shání,
jim kulmem všeho, vše jim mizí pro ni.

Jich rozhled jí jak rouškou zastřen
černou
a duši jejich rabství psovsky věrnou
cíl jeden jímá září přenádhernou.

A slepci! Otročkou svou funkcí pernou
se spokojení cítí myslí přetitěrnou...
O věčně směšní s duší malichernou!

M E T E M P S Y C H O S A

V dnech utrpení, veselí i práce
vždy proti vůli musil myslet na to,
že vše, co duše, není změnou spjato.
Zřel duše jedny beze transformace.

A zřel je v toku věčném v čelo rvát se
v tom žití, které děsným bolem jato;
a jedno-li z nich v propast bezdna
sváto,
zřel v nové životy je sprchat hladce,

tak žalem žití věčně duše plují
vždy tytéž, z bleďých vzdechů trýzně
stkané
z člověka do duše se stěhují;

ku cirkulaci odsouzeny plané
se beznadějně z těla v tělo snují....
Jich bolest zžíravá již v děcko kane.

K S V O B O D Ě

O, svobodo! Ty všehomíra heslo,
Ty bude skrytý v každém zvířeti,
Ty duchu, držen v hmoty objetí,
Ty, jímž se v prostor na tisíc hvězd
vzneslo.

Hle, Tebou v ráji lidské plémě kleslo,
však s tím víc vyrost v trýzni staletí -
a již Tvé křídlo slyšet šumětí,
jak orkánem se na člověka sneslo.

O, blahý čas, kdy zavládneš na zemi,
kdy skutkem bude, o čem teď se sní,
když snové o Tobě tak přeluzní.

O, božský čas, kdy s Tvými perutěmi
se vznese každý nad své duše lemy,
pak teprv lidé budou blažení.

GENESIS

Kdys byl bůh sám a kolem něho nic,
ni prostory. Tu bohu náhle plamen
trysk' v nitru mocně - života to
pramen -
a tvůrčí tužbou vzplála duchu líc.

A stvořil prostor, oheň vlasatic
a sluncí zlato a hvězd chladný kámen -
Duch jeho chvěl se v hmatu jeho
ramen...

O, nebude tak tvořit nikdo víc!

Svou tvorbou bůh se vtělil v svoje
dílo:

on, vesmír - jedno tělo dohromady...
O, bohorovná tvoření ty sílo!

A všude nyní zjevuje se bůh:
I v nás i v hmotě. Božský souzvuk
všedy...

O, svatý každé tvůrčí síly vzruch!

S A T Y R I H E L L A D A

Satyr, ježž uspal Hellady čas smavý
u řeky v slují, uprostřed rokytí
se vzbudil po staletích; kolkol zřítí
mu jest jen rubáš sněhu ve bělavý...

Šel závějí; čas krok mu stále staví:
vše cizí mu, i kraj i spící žití.
Tu v sněhu před sebou zřel město čnítí.
Je za les měl, a vmísil se hned v davy.

Byl zavřen v klec a světem ukazován:
lid chechtal se; svět učený na nohou;
za opa, pračlověka považován;

a moudrostí to herášilo mnohou.
Však nikomu z učenců nenapadla
ta slavná Hellada, v níž vesna vládla.

V Z P O M Ě N K Y
J A N A P A R O U B K A

Minule tomu právě 52 let, kdy s námi zasedl do lavic první třídy domažlického gymnasia městský synek Ladislav Klíma, který později, dospěv k samostatnému systému filosofickému, udivoval i znepokojoval svými exklusivními myšlénkami. - Narodil se 22. srpna 1878 v Domažlicích v domě č. 2, město. Byl o rok mladší nás, protože jej přivedli do primy ze čtvrté třídy obecné školy. Byl to tichý a nesmělý hošík, ale záhy jsme poznali jeho linguistické nadání.

Klíma se rychle duševně vyvíjel. Měl nejen vynikající nadání, ale i vnější okolnosti působily blahodárně. Vyrůstal v něžné dobrotě a duševně sílil pod ochrannými křídly své matky,

intelligentní jemné paní, čtenářky, rozené Burešové z Domažlic. Otce měl zvlášť nadaného, chytrého, rozhodného a úderného, dobrého řečníka, rozeného z Vokovic na Smíchovsku.

Jako syn statkáře a byv vyučen mlynářským pomocníkem, stal se Klímův otec později úředníkem kanceláře svého bratra, advokáta v Domažlicích a získal si značné jmění. Byl radikálem a vedl jako předseda ppolitický klub v Domažlicích. Léta devadesátá byla zvlášť bouřlivá i pro naše městečko, kdy éra staročeská přecházela do mladočeské. V konservativních Domažlicích tento proces urychloval právě Jos. Klíma, který při volbách do říšské rady r. 1891 účinně pomáhal porazit velmi oblíbeného a zasloužilého domažlického rodáka, proslulého staročecha MUDr. Ant. Steidla. Měl proto v malých myslích některých měšťanů zarputilé odpůrce, kteří nezapomínali.

Syna Ladislava ponechal otec v úplné volnosti, neskrýval před ním text ani nejradikálnější a rozmlouval s ním jako s dospělým. Proto viděl a věděl Klíma víc než my ostatní a měl i tu výhodu, že si mohl nakoupit knih dle libosti. V kvartě už přečetl skvělou poesii Jaroslava Vrchlického a do meditace o životě uváděly jej záhy romány ruské. Radostně i žíznivě sytil se klasickou kulturou řeckou a latinskou. Bylo to i zásluhou našeho profesora klasických řečí, nadaného Dr. E. Stolovského, který nelpěl tak na slovíčku, spíše překládal ducha staré kultury. Kdo se snažil, mohl se od něho hodně naučiti. Byl veselý, shovívavý, příležitostně i básnil a překládal z klasiků již veršem přízvučným. Ladislava měl opravdu rád. Z Domažlic odešel roku 1906 na akademické gymnasium do Prahy, kde zemřel v únoru 1914.

Klíma se důvěrně nekamarádil se spolužáky. Měl jen intimního přítele v nadaném Jiřím Hoetzelovi, pozdějším universitním profesoru a vynikajícím právníku. Hoetzel byl o něco starší, přestoupil k nám do gymnasia z měšťanské školy. Přirozeným právem staršího vedl duševně Klímu a měl naň značný vliv. Přátelství to bylo jistě krásné a pod jeho iniciativním vlivem zrály duševní schopnosti Ledislavovy.

Klíma též rád kamarádil se spolužákem Aloisem Radlem, nadaným, bystřým a veselým hochem, který, později odloživ právnická studia, stal se úředníkem v místodržitelské účtárně a vynikl jako pohotový žurnalista a odhodlaný bojovník za práva sociální.

Ke konci minulého století byl v našem národě zvláštní přerod a zrání myšlenek a talentů. První maturant domažlického gymnasia K.M.Čapek-Chod, psal již svoje literární prvotiny.

Před námi maturovali žáci, kteří později v českém životě zaujali přední postavení jako národohospodáři, finančníci, právníci, a lékaři, filosofové a literáti. Ti všichni měli za učitele vynikajícího stylistu Jana Voborníka a když pak z Domažlic odešel v r. 1890, přišel důsledný Gebauerovec a realista Vojtěch Kebrle, jediný z žijících ještě našich profesorů. V těch letech devadesátých zrála česká moderna a dekadence, brousili svá kritická slova Karásek, Machar, Šalda a blížil se odklon od poesie Hálkovy.

To vše četl sextán Klíma. Někdy přinesl, mezi nás i překlad francouzských symbolistů, někdy již pronesl významné jméno: Nietzsche. Živá Klímova fantasie, překypující hojnost myšlének, slov a idejí záhy jej přiváděla k básnění. Nikterak mne nepřekvapilo, když jednoho podzimního dne setkali se se mnou v loubí na náměstí Hoetzel, Klíma a

Radl a rozvinuli přede mnou plán založení studentského časopisu. Hoši ve třídě vesměs s nadšením souhlasili s touto krásnou a zakázanou věcí. Hned byl zvolen redaktorem Alois Radl, vymyšlen překrásný název "Jeré vzlety", koupily se potřebné rekvizity a již dne 15. října 1893 vyšlo prvé číslo. Já nakreslil ozdobné záhlaví, Bartoloměj Jírovec /zemřel později jako jednoroční dobrovolník v Haliči/ krasopisně napsal text a několik rukou ochotných i nadšených snímalo list za listem z hektografické masy. Tisklo se u Radlů. Myslím, že paní Radlová s jistotou nedůvěrou i nevělí hleděla na toto naše tajemné počínání. Později jsme tiskli v pokojíku Koetzelově v osamělém domku pod Skarmanem. Časopis dospěl do čísla pátého. Věc pak měla zakončení pro nás sice nevlídné, ale jinsk přirozené a nutné. Když se o tomto nedovoleném počínání dověděl profe-

sorský sbor, museli jsme čísla vyšlá zničití a za osobního dohledu profesora Dr. Stolovského byla hektografická masa vyškrobána a v škar-manském potoce i s plechovou krabicí utopena. Na celé té příhodě s vydáváním našeho časopisu není nic tak důležitého a zvláštního. Nebylo snad střední školy, kde by se tak nebylo dalo s některými ovšem variacemi. Ale pamětihodné je, že v "Jarých vzletech" jsou uloženy první literární práce budoucího českého filosofa Ladislava Klímy pod pseudonymem Málek. Bylo jich celkem osm a jsou v této knize otištěny všechny. Nám hochům se nezdály ty básně tenkrát být zvláštní, samo se rozumělo, že to tak Klíma dovede. Nebylo nám ani nápadné, že v nich úplně schází jinošská erotika. Pročítajíce dnes tyto lístky téměř půl století staré, které vytryskly z jeho živé fantasie a které přioděl umnou formou verše nebo prosy,

ve věku necelých 16 let, cítíme v nich naléhavě závan budoucího filosa i beletristy.

Když Klíma tyto drobnosti psal, zářilo mu ještě štěstí v plné síle a zlatilo mu dny jinošského dospívání. Do této jarní pohody zavanul náhle ostrý severák a sežehl mu všechnu něžnost, citovost a lásku. Úmrtím matky /5. května 1884/, babičky /7. června 1884/, tety, bratra Jaroslava /7. července 1888/ a jedenáctileté sestry Anděly, růžolící, modrooké blondýny /20. února 1895/, náhle osiřel. Zůstaven byv zcela sám sobě, nepoznal již od té doby hřejivé starostlivosti svých nejbližších a pravého lidského štěstí. Zpoustevničil, žil v nepořádku, ani se nemyl, oddálil se obvyklému způsobu života, toulal se po lesích i v noci a zabýval se jen do svých knih. V lednu 1895 došlo k jeho vyloučení ze všech rakouských gymnasií. My jsme

to považovali za jeho neštěstí, on sám dle svých slov za osvobození.

Pak brzy odešel z Domažlic, kamž se už nikdy nevrátil.

POZNÁMKY

JAROSLAVA KABEŠE

Juvenilie Ladislava Klímy, psané v letech 1893 a 1894, tedy, když mu bylo 15 - 16 let, překvapují svou zralostí. Nemají vnitřní naivnosti patnáctiletého gymnasisty ani vnější topornosti prvních pokusů o umělecký výraz. Jak prosa, tak i básně, jež tu otiskujeme, jsou vyvřením tak intensivního duchovního života, že ustupuje do pozadí otázka po "vnějších vlivech", která by u literárních produktů člověka patnáctiletého jinak jistě v první řadě upoutávala pozornost. Kdo k nám v těchto sextánských pracích mluví, je už celý člověk, je už hotové individuum a pochybovali-li jsme snad kdy o doslovné pravdivosti Klímových slov o počátcích jeho filosofování, máme v jeho

příspěvcích do Jarých vzletů doklady o tom, že v tomto směru obsah Klímových autobiografií byl vskutku více "pravdou" než "básní". Charakterisoval-li Klíma svůj filosofický vývoj jako "odlepování spousty hadrů, v něž zabalila lidská societa můj základní stav: Jsem absolutní", stačí přečíst si prosu Osud či básně Averroismus, abychom takřka s určitostí odhalili bytostné jádro Klímovo. Sextán, který napsal verše: "Až skončí zemské strasti, nepokoje, - pak duše tvá se, odkud přišla, vrátí - a v životním se intelektu ztratí" a poslední strofu básně Averroismus, který se v Mannech svého officia sebevědomě odlišuje od s l e p c ů, kteří - "O, věčně směšní s duší malichernou" - "otrockou svou funkcí pernou - se spokojení cítí myslí přetitěrnou...", který v jedné kompozici dovedl obsáhnout celou rozlohu filosofické soustavy a sevřeně vyslovit celý pohled na život, byl již

hotové jádro myslitele. Tento sextán, který chtěl z a b í t o s u d, nepsal své poetické pokusy jako ozvuky četby, ale z vlastního, nepochopitelně hlubokého a mocného myšlenkového usilování.

Každé skutečné umělecké dílo vy-
ráží do své formy z neodolatelného
vnitřního napětí intensivně si uvě-
domovaného života a tajuplnou záko-
nitostí umělecké tvorby působí pak
nutně jako zdroj síly, která ~~vxizem~~
je zrodila. Je ku podivu, jak ryzí
jsou v tomto smyslu mladistvé práce
Klímovy. Jako celek jsou vlastně
prologomehy jeho příštího myslitels-
kého usilování.

Prosa Osud je přímo typem Klímo-
vých pozdějších pros. "Kráčel jsem
podivnou motanicí chodeb" - kolik-
rát se později v díle Klímově setká-
váme s touto životní situací? "Cosi
mne neodolatelně neznámými těmi
místy táhlo ku předu" - který z
hrdinů a hrdinek Klímových pros to

neprožíval? "Dál jsem nemohl. Kolem tmavo, ticho - - - - Hmataje po slepé, konečné stěně, namakal jsem kliku" - kdo by při tom nevzpomenul Utrpení knížete Sternenhocha? "Skutečnost opouštěla mne, v extatickém vzrušení mihaly se přede mnou vidiny i fantomy. Zdálo se mi, že umírám" - to napsal sextán a není to stále se vracející melodie v š e c h pozdějších Klímových prací prosou i prací dramatických?

Emil Filla skomponoval obraz s Klímovou hlavou jako do krajiny strmící skálou, nad kterou se vzpíná kůň. Když jsem dostal prvně do ruky Klímovy prvotiny, vyvstalo mi v duchu slovo: menhira. Objekt, postavený do přírody hotový. - "Kolko propast bezdná, - a v kosmu krajina ledová, hvězdná, a v centru: kotouč slunce plamenný" - to jsou slova sextánova v básni Země a nám, když patříme na uzavřený Klímův život, se zdá, že je v nich vyjádřen celý

jeho vnější i vnitřní osud. Plamen-
ný kotouč v leďové krajině, týž v
15 letech jako před smrtí - jen
jasnosti léty přibývalo.

Při psychologické analýze Klímovy
prosy bude jeho chlapecká práce Osud
nenahraditelným klíčem, protože je
projevem duševních stavů, které
jsou asi pro Klímův život rozho-
dující /na příklad pocity strachu,
hrůzy - později "mystického děsu" a
potřeba "hledání jistoty", nebo
drtící vědomí fakta smrti, "hyper-
trofie vůle" a pozdější Klímův Lu-
dibrønism/.

Básně Klímovy /později básní ne-
psal/, jakoby reprezentovaly příští
hlavní linie jeho myšlení. "Mannové"
svobodného ducha a kritika společ-
nosti, Averroismus úsilí o filoso-
fický systém. Slova "O člověče....
hleď v nitro své" vyjadřují Klímu
ve skratce a symbolu neméně než
známá hesla Sokrata či Descartesa.
"O věř, že všechno musí dobré býti

- že vše tu je - řád věčný vyplniti"
- spojeno s "tvůj bůh je duše tvoje"
dává osu, kolem níž se vyvíjí celý
pozdější Klímův duchovní život. A
zní-li nám některá místa /na př.
v Genesis: "Svou tvorbou bůh se
vtělil v svoje dílo: on, vesmír -
jedno tělo dohromady"/ metafysikou
Hegelovskou, je to projev hluboké
duchovní spřízněnosti s Hegelem,
nikoli jeho vlivy /není známo ani,
že by jej Klíma tenkrát již četl/.
Právě tak nutno považovat básnickou
apostrofu "Svobody" /"všehomíra
haslo"/ ne za ozvuk četby, ale za
výrez nejvnitřnějšího myšlenkového
vítězství sextánova. Ostatně i zde
jsme před jedním ze základních tvor-
níků příští ideové klenby Klímovy.

"Věčnost" uměleckého projevu
tvoří vlastně jen oheň, který v něm
je a svítí a Klímovy juvenilie jsou
takového ohně výtvozem přímo mohut-
ným. Odtud i ta pýcha svobody a pře-
vahy, která se ostatně projevila i

v tom, že a jak nechal Klíma svých studií, že a jak "zkazil" svůj život. V sonetu Satyr a Hellada se planoucí nitro sextánovo zhrdavě vysmívá jalové "narašící" učenosti, třídící a klasifikující a neschopné postihnouti to hlavní: oheň ducha; a táž pýcha planoucího nitra, která diktovala tyto verše, dala promluvit v románě, vydaném po 35 letech: "Zaškatulkují-li mne jednou mezi briganty nebo filosofy, řeknou-li, že jsem nebyl nic, nebo bůh, nebo prase, - lidské ubohosti to jen: Jsem ten, který jsem, dělám, co chci, chci bezmezně vše". - Teďy vskutku menhira, kterou dílo času nepřipravilo o její podobu, naopak: kterou vyjasňovalo a očišťovalo, byť hlavně nástrojem dešťů, kalu, bláta a plískanic.

Vydáním Klímových juvenilií, které bylo umožněno majetníkem jediného nám známého jejich původního opisu ze ztraceného jinak studentského časopisu "Jaré vzlety", Klímovým spolužákem p. Janem Faroubkem z Domažlic, je k profilu Klímovu přidáno mnoho: základy.

x x x x x

V "Jarých vzletech" byly otištěny Klímovy práce:

Osud v č.2 ze dne 1.XI.1893 a č.3 z 4.XII.1893, Averroismus v č. 1 z 15.X.1893, Země v č.4 z 14.I.1894 a č.5 z 2.II.1894, Mannové v č. 4 Metempsychose v č.5, K svobodě v č.4 Genesis v č.4 a Satyr i Hellada v č. 5.

L a d i s l a v K L Í M A

J U V E N I L I E

Vyzdobil Jan Konůpek. Vytiskl a vydal
Jaroslav Pícka v Praze. 106 výtisků.